

Asia C-393/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

15.6.2022

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Nejvyšší soud České republiky (Tšekki)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

5.5.2022

Kantaja:

EXTÉRIA, s. r. o.

Vastaaja:

Spravíme, s. r. o.

[– –]

VÄLIPÄÄTÖS

Nejvyšší soud (ylin tuomioistuin, Tšekki) [– –] on päättänyt asiassa, jossa on kantajana **EXTÉRIA s. r. o.**, [– –] kotipaikka [Tšekki] [– –], ja vastaajana **Spravíme s. r. o.**, [– –] kotipaikka [– –] Slovakia [– –], joka koskee eurooppalaisen maksamismääräyksen antamista, joka on vireillä Okresní soud v Ostravěssa (Ostravan piirituomioistuin, Tšekki) [– –] ja joka koskee vastaajan Krajský soud v Ostravě (Ostravan maakunnallinen tuomioistuin, Tšekki) 16.2.2021 antamasta päätöksestä nro 8 Co 40/2021-52, tekemää valitusta, seuraavaa:

- I. Nejvyšší soud esittää SEUT 267 artiklan nojalla Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

Onko tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 7 artiklan 1 alakohtan b alakohtaa tulkittava siten, että palvelujen suorittamista koskevan sopimuksen käsite kattaa myös esisopimuksen

(pactum de contrahendo), jonka perusteella osapuolet sitoutuvat tekemään sellaisen tulevan sopimuksen, joka on tässä säännöksessä tarkoitettu palvelujen suorittamista koskeva sopimus?

[– –]

Perustelut:

I. Asian tosiseikat ja käsittelyn vaiheet

- 1 Kantaja on Ostravaan, Tšekkiin, sijoittautunut yhtiö, joka tarjoaa konsulttipalveluja työturvallisuuden ja -terveyden alalla. Vastaaja on Ivanoviceen, Slovakiaan, sijoittautunut yhtiö.
- 2 Kantaja ja vastaaja tekivät 28.6.2018 Ostravassa esisopimuksen (pactum de contrahendo) (jäljempänä master franchise -sopimusta koskeva esisopimus). Kyseisessä sopimuksessa osapuolet sitoutuivat ensisijaisesti tulevaan oikeustoimeen eli toisen sopimuksen tekemiseen ja sopivat joistakin toisen sopimuksen ehdoista. Tulevan sopimuksen tarkoituksena oli antaa kantajalle oikeus ylläpitää ja johtaa vastaajalle kuuluvia franchising-toimipisteitä Slovakian alueella.
- 3 Tulevan sopimuksen tekemistä koskevan veloitteen lisäksi sopimuksen III luvun A osan 3 kohta sisälsi veloitteen, jonka mukaan vastaajan oli suoritettava 20 400 euron (+ arvonlisävero) suuruinen ennakkomaksu. Kuten kyseisessä kohdassa määrätään, ennakkomaksun tarkoituksena oli turvata franchising-ottajan (vastaaja) velvollisuus tehdä master franchise -sopimus franchising-antajan (kantaja) kanssa sovitun ajan kuluessa ja pitää luottamuksellisina kaikki antajalta saadut franchising-konseptiin liittyvät tiedot. Vastaajan oli maksettava ennakkomaksu 10 päivän kuluessa esisopimuksen allekirjoittamisesta kantajan Raiffeissenbank a. s. - pankissa olevalle tilille Tšekissä. Osapuolet sopivat sopimuksen III luvun B osan 3 kohdassa, että jos ottaja ei tee antajan kanssa Slovakian aluetta käsittävää master franchise -sopimusta antajan myöhemmin määrittämän määräajan kuluessa, ottajan on maksettava antajalle sopimussakko, joka vastaa 100:aa prosenttia ennakkomaksun määrästä. Sopimuksen IV luvun 2 kohtaan sisältyi mahdollisuus antajan (kantaja) oikeudesta peruuttaa sopimus, jos ottaja (vastaaja) jättää sovitun ennakkomaksun maksamatta mainittuun määräaikaan mennessä. Samassa kohdassa oli lisäksi määritelty antajan oikeus peruuttaa sopimus myös siinä tapauksessa, että sopimuksen muita ehtoja rikotaan. Lisäksi sovittiin myös, että sopimuksen V luvun 3 kohdan mukaisesti sopimuksen perusteella syntyneisiin tai siihen liittyviin oikeussuhteisiin sovelletaan Tšekin tasavallan lainsäädäntöä, jollei kyseisessä sopimuksessa toisin määrätä. Osapuolet eivät olleet tehneet tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa sopimusta tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (jäljempänä Bryssel I a -asetus) 25 artiklassa tarkoitettulla tavalla.

- 4 Kantajan mukaan vastaaja laiminlöi ennakkomaksuvelvollisuutensa. Tämän vuoksi kantaja käytti oikeuttaan peruuttaa sopimuksen ja vaati vastaajalta 24 684 euron suuruisen sopimussakon maksamista korkoineen eurooppalaisella maksamismääräyksellä tšekkiläisissä tuomioistuimissa.
- 5 Ensimmäisenä toimenpiteenään vastaaja kiisti tšekkiläisten tuomioistuimen toimivallan 7.8.2020 päivätyllä asiakirjallaan.
- 6 Okresní soud v Ostravě hylkäsi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena 17.12.2020 antamallaan määräyksellä [– –] väitteen alueellisen toimivallan puuttumisesta ja katsoi, että Okresní soud v Ostravělla on toimivalta tutkia ja ratkaista asia. Tuomioistuin perusti toimivaltansa Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a alakohtaan, jossa säädetään, että jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että selvitetyn perusteella kantaja vaati Bryssel I a -asetuksen kyseisessä säännöksessä tarkoitettua suoritusta, joka olisi pitänyt sallia Tšekkiin sijoittautuneelle kantajalle toimivaltaisen piirituomioistuimen tuomiopiirissä. Se totesi myös, ettei ollut esitetty väitteitä tai osoitettu, että osapuolet olisivat sopineet toimivallasta Bryssel I a -asetuksen 25 artiklassa tarkoitetulla tavalla tai että se olisi määräytynyt muulla tavoin.
- 7 Muutoksenhakutuomioistuimena toiminut Krajský soud v Ostravě vahvisti 16.2.2021 [– –] antamallaan päätöksellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisun. Se katsoi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli soveltanut Bryssel I a -asetusta oikein käsiteltävässä asiassa ja pääteltyt oikein, että asiassa kansainvälinen toimivalta oli tšekkiläisillä tuomioistuimilla, minkä perusteella myös Okresní soud v Ostravělla oli paikallinen toimivalta, koska kanteen kohteena oli master franchise -sopimusta koskevan esisopimuksen rikkominen. Kuten kannekirjelmässä esitetyistä väitteistä ilmenee, vastaaja oli kyseisen sopimuksen III luvun A osan 3 kohdan perusteella velvollinen maksamaan sovitun summan, mitä se ei kuitenkaan tehnyt, minkä perusteella kantaja peruutti sopimuksen. Sopimuksen III luvun B osan 3 kohdan mukaan kantajalle syntyi oikeus 24 684 euron suuruisen sopimussakkoon. Koska kanteen kohteena on sopimussakon maksamista koskeva vaatimus, joka perustuu siihen, että vastaaja ei noudattanut master franchise -sopimusta koskevan esisopimuksen ehtoja, on selvää, että suorituksen kohteena ei ole tavaroiden valmistaminen ja toimittaminen ja että näin ollen ei voida vedota täyttämispaiikkaan eli tavaroiden valmistus- ja toimituspaiikkaan eikä kyseessä siten ole tavaroiden valmistamiseen ja toimittamiseen liittyvän sopimussakon maksamista koskeva vaatimus. Näin ollen Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa ei voida soveltaa, kuten vastaaja väittää valituksessaan. Muutoksenhakutuomioistuimen mukaan myöskään vastaajan esittämä väite siitä, että tulevan sopimuksen suorituksen oli määrä tapahtua Slovakian alueella, minkä vastaaja katsoo perustuvan sopimusaluetta koskevaan sopimuslausekkeeseen, minkä perusteella vastaajan oli käytettävä Slovakian aluetta tulevan sopimuksen kohteen suoritukseen, ei ole

pitävä. Muutoksenhakutuomioistuimen mukaan ratkaisevaa on se, että master franchise -sopimusta koskevaa esisopimusta rikottiin ja että kertaluonteista aloitusmaksua koskeva ennakkomaksu olisi pitänyt maksaa 10 päivän kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta kantajan Raiffeissenbank a.s. -pankissa olevalle tilille. Kuten kantaja muutoksenhakutuomioistuimen mukaan perustellusti toteaa, Tšekin tasavallan lainsäädännön, nimittäin siviililain nro 89/2012 (občanský zákoník), mukaan rahamääräisen velvoitteen täyttämisaikana on velkojan kotipaikka, koska sopimukseen sovelletaan Tšekin tasavallan lakia. Täyttämisaikana on muutoksenhakutuomioistuimen mukaan näin ollen velkojan eli kantajan kotipaikka, joka on Ostravassa, Tšekissä. Näin ollen Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaan alueellisesti toimivaltainen on tuomioistuin Ostravassa, koska kantaja oli nostanut kanteen Okresní soud v Ostravěssa.

- 8 Vastaaja haki tähän ratkaisuun muutosta valittamalla Nejvyšší souduin. Sen väitteistä ilmenee, että Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohtaan liittyvän sopimussakon maksamista koskevan vaatimuksen luonnetta oli nähtävästi arvioitu virheellisesti menettelyn aiemmassa vaiheessa, mikä oli johtanut virheelliseen johtopäätökseen tuomioistuinten toimivallasta päättää sopimussakkoon oikeuttavasta vaatimuksesta ja sen maksamista koskevasta oikeudesta. Vastaajan mukaan muutoksenhakutuomioistuimen olisi pitänyt katsoa ratkaisussaan, että sopimussakko on sopimusperusteinen vaatimus, johon on sovellettava pääsopimusta, joka tässä tapauksessa on esisopimus. Velvoitteen, jonka täytyminen oli tarkoitus varmistaa sopimussakolla, oli tarkoitus olla muu kuin rahamääräinen saatava, ja sen täyttämisaikana määräytyi kansallisen oikeuden mukaan, mikä vastaajan mukaan osoittaa Slovakian tuomioistuinten toimivallan käsiteltävässä asiassa.
- 9 Kantaja totesi huomautuksissaan olevansa samaa mieltä kansallisten tuomioistuinten päätelmistä ja huomautti lisäksi, että ensisijainen sopimusrikkomus oli sovitun ennakkomaksun maksamatta jättäminen. Tämän velvoitteen rikkomisen olisi pitänyt johtaa vaatimukseen sopimuksen purkamisesta ja samalla vaatimukseen sopimussakon suorittamisesta. Kantajan mukaan ensisijaisena perusteena velvoitteen syntymiselle oli näin ollen ennakkomaksun maksamatta jättäminen.

II. Asiaa koskeva unionin lainsäädäntö

- 10 Esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen arvioinnin kannalta merkityksellisiä ovat erityisesti Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a alakohta, 7 artiklan 1 alakohdan b alakohta ja 7 artiklan 1 alakohdan c alakohta.

III. Asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö

- 11 Siviililain nro 89/2012 1954 ja 1955 § voivat olla esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen kannalta merkityksellisiä.

1954 §

Veloitteen asianmukainen täyttäminen edellyttää suoritusta määritetyssä paikassa. Jos suorituspaikka ei käy ilmi sopimuksesta, veloitteen luonteesta tai sen täyttämisen tarkoituksesta, suoritus on tehtävä laissa säädettyssä paikassa.

1955 §

(1) Velallisen on suoritettava muu kuin rahamääräinen velvoite asuin- tai kotipaikassaan. Velallinen on vastuussa rahamääräisen veloitteen maksamisesta velkojan asuin- tai kotipaikassa.

(2) Jos velvoite syntyy yritystoiminnan yhteydessä, velvoite on täytettävä yrityksen sijaintipaikassa. Tätä sovelletaan soveltuvien osin, jos velvoite on syntynyt kiinteän toimipaikan toiminnan yhteydessä.

IV. Ennakkoratkaisukysymyksen esittämisen perusteet ja Nejvyšší soudin huomautukset

- 12 Käsiteltävässä asiassa on vastattava kysymykseen siitä, onko kansainvälinen toimivalta tšekkiläisillä tuomioistuimilla. Tästä syystä on sovellettava Bryssel I a -asetusta, koska kyse on riita-asiasta, johon liittyy rajat ylittäviä osatekijöitä siviili- ja kauppaoikeuden alalla ja jossa oikeudenkäynti on pantu vireille 10.1.2015 jälkeen.
- 13 Tässä yhteydessä on arvioitava, voidaanko tšekkiläisten tuomioistuinten toimivalta perustaa Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan mukaiseen erityiseen toimivaltaan, koska kanne on nostettu sellaista vastaajaa vastaan, joka on sijoittautunut muun jäsenvaltion kuin tuomioistuinvaltion alueelle.
- 14 Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaan henkilöä, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä. Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan b alakohdan mukaan veloitteen täytäntöönpanopaikka on irtaimen kaupassa se paikkakunta jäsenvaltiossa, minne tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava, ja palvelujen osalta se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä palvelut sopimuksen mukaan suoritettiin tai oli suoritettava. Kuten Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan c alakohdasta seuraa, jollei sovelleta b alakohtaa, sovelletaan a alakohtaa. Näin ollen a alakohdan soveltaminen on jäännösluokka, ja sitä voidaan soveltaa tapaukseen vain, jos b alakohtaa ei sovelleta.
- 15 Nejvyšší soud on tietoinen Euroopan unionin tuomioistuimen (jäljempänä unionin tuomioistuin) vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jossa on kyse Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”sopimusta koskeva asia” itsenäisestä tulkinnasta, jonka mukaan sopimuksen olennainen ominaispiirre on se, että osapuoli on vapaaehtoisesti sitoutunut velvoitteeseen toiseen osapuoleen nähden (ks. tuomio 17.6.1992, Jakob Handte & Co. GmbH v. Traitements Mécano-chimiques des Surfaces SA, C-26/91,

EU:C:1992:268, 15 kohta). Samalla se on tietoinen siitä, että tähän käsitteeseen kuuluvat kaikki velvoitteet, jotka perustuvat sopimukseen, jonka noudattamatta jättämiseen vedotaan kanteen tueksi (ks. tuomio 15.6.2017, Saale Kareda v. Stefan Benkö, C- 249/16, EU:C:2017:472, 30 kohta). Itse esisopimus, kuten käsiteltävässä asiassa, on sitova ja vapaaehtoisesti tehty asiakirja, ja siihen sisältyvät ehdot ovat osapuolten välisten neuvottelujen tulos. Kantajan näkemyksen mukaan sopimussakkoa koskeva riita on saanut alkunsa kyseisestä esisopimuksesta, koska se katsoo riidan syntyneen siitä, että velvoitettu osapuoli ei maksanut ennakkomaksua sopimusvelvoitteidensa vastaisesti. Näin ollen Nejvyšší soud katsoo, että käsiteltävässä asiassa esillä oleva sopimussakkovaatimus on Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettu ”sopimusta koskeva” vaatimus.

- 16 Näin ollen on arvioitava, sovelletaanko käsiteltävässä asiassa edelleen kyseisen säännöksen b vai sovelletaanko a alakohdtaa. Koska tavaran kauppasopimuksen olennaisia piirteitä ovat sekä omistusoikeuden siirto että tavaran vaihtaminen rahaan, käsiteltävässä asiassa ei ole kyse Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua vaatimuksesta, joka koskee tavaran valmistukseen ja toimittamiseen liittyvän sopimussakon maksamista. Jotta b alakohdan soveltaminen voidaan sulkea pois ja a alakohdtaa mahdollisesti soveltaa, on myös arvioitava, onko kyseessä mainitun säännöksen toisessa alakohdassa tarkoitettu ”palvelujen suorittamiseen” liittyvä vaatimus. Tämän kysymyksen arviointi on ratkaisevaa, sillä jos asia määritetään ”palvelujen suorittamiseksi”, sen paikkakunnan tuomioistuimet, jossa palvelut oli sopimuksen mukaan suoritettava, ovat toimivaltaisia käsittelemään kaikki asiaan liittyvät vaatimukset. Jos taas sovellettaisiin Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaista jäännösluokkaa ja jos tämän saman säännöksen soveltamisedellytykset täyttyisivät, kansainvälistä ja paikallista toimivaltaa arvioitaisiin lähtökohtaisesti erikseen kunkin velvoitteen osalta (ks. tuomio 6.10.1976, Industrie Tessili Italiana Como v. Dunlop AG, 12/76).
- 17 Käsiteltävässä asiassa osapuolet tekivät esisopimuksen nimeltä ”master franchise -sopimusta koskeva esisopimus”. Nejvyšší soudissa nousee esiin kysymys siitä, kuinka tarpeellista on Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan mukainen kansainvälisen toimivallan perustaminen sellaisen esisopimuksen osalta, jolla osapuolet sitoutuvat tekemään sopimuksen tulevaisuudessa. Ratkaisumahdollisuuksia on kaksi, mutta Nejvyšší soudin näkemyksen mukaan unionin tuomioistuin ei ole vielä antanut yksiselitteisiä ohjeita tältä osin. Konkreettisesti on arvioitava, onko esisopimus sellaisenaan palvelujen suorittamista koskeva sopimus, ja jos vastaus on kieltävä, tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta voidaan perustaa ainoastaan Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a alakohdtaan. Toinen ratkaisumahdollisuus on perustaa kansainvälinen toimivalta esisopimukseen perustuviin vaatimuksiin sen sopimuksen mukaan, jonka osapuolet tekevät tulevaisuudessa. Esisopimuksen tarkoitushan on nimenomaan sopimuksen tekeminen tulevaisuudessa. Tämä tarkoittaisi sitä, että jos aiottu tuleva sopimus on tavaroiden ostamista tai palvelujen suorittamista koskeva sopimus, olisi asianmukaista määrittää Bryssel I

a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa tarkoitettu tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta sen paikan mukaan, jossa tavarat tai palvelut aiotun sopimuksen mukaisesti tulevaisuudessa toimitetaan.

- 18 Unionin tuomioistuimen tähänastisen oikeuskäytännön perusteella Nejvyšší soud kallistuu sellaisen näkemyksen kannalle, jonka mukaan pelkkä tulevan sopimuksen tekeminen ei ole palvelujen suorittamista unionin oikeudessa tarkoitettussa itsenäisessä merkityksessä. Nejvyšší soudin mukaan esisopimus ei täytä Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa edellytettyä vaatimusta aktiivisen toiminnan harjoittamisesta vastiketta vastaan toisen osapuolen hyväksi (ks. tuomio 23.4.2009, Falco Privatstiftung ja Thomas Rabitsch v. Gisele Weller-Lindhorst, C-533/07, EU:C:2009:257; tuomio 14.7.2016, Granarolo SpA v. Ambrosi Emmi France SA, C-196/15, EU:C:2016:559; tuomio 19.12.2013, Cormac-Collins SA v. La Maison du Whisky SA, C-9/12, EU:C:2013:860 ja tuomio 25.3.2021, Obala i lučice d.o.o. v. NLB Leasing d.o.o., C-307/19, EU:C:2021:236).
- 19 Esisopimus sisältää useita yleisiä piirteitä, jotka osapuolet ovat sopineet sisällyttävänsä tulevaan sopimukseen, mukaan lukien tulevan sopimuksen yleisesti määritetty kohde. Sopimuksen tarkoituksena on kuitenkin tehdä uusi sopimus kirjallisen kehotuksen jälkeen, ja suunnitellun sopimuksen tekemättä jättämisestä määrätään tässä tapauksessa sopimussakko, jonka suuruus on talletuksen määrä. Nejvyšší soudin mielestä edellä mainittua ei voida pitää aktiivisen toiminnan harjoittamisena toisen osapuolen hyväksi, koska tulevan sopimuksen tekeminen on vain oikeudellinen toimi, ei tosiallista aktiivista toimintaa, jota tarjotaan palveluna toiselle sopimuspuolelle. Juuri tässä Nejvyšší soud näkee eron esimerkiksi kauppaedustusopimukseen (ks. tuomio 11.3.2010, Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH v. Silva Trade SA, C-19/09, EU:C:2010:137), johon sisältyy sopimusten tekeminen mutta johon kuuluu samanaikaisesti muita tosiasiallisia toimintoja, kuten yhteyden ottaminen muihin toimijoihin tai tavaroiden ja palvelujen esittely.
- 20 Nejvyšší soud katsoo saatavilla olevan oikeuskäytännön perusteella lisäksi, että vastiketta koskeva vaatimus ei täyty itse esisopimuksen osalta. Franchising-antajalla ja -ottajalla ei ole oikeutta saada vastiketta esisopimuksen perusteella edes sen laajemmassa merkityksessä. Vaikka osapuolet ovat saattaneet sopia tulevasta aloitusmaksun määrästä tai säännöllisistä kuukausimaksuista, velvollisuus maksaa nämä maksut syntyy vasta, kun osapuolet tekevät aiotun tulevan sopimuksen. Kummallakaan osapuolella ei näin ollen ollut oikeutta korvaukseen sen sopimuksen perusteella, jonka ne tosiasiallisesti tekivät ja josta riita syntyi, vaan ne ainoastaan sitoutuivat siihen, että palvelusopimuksen tekemisen jälkeen korvauksen määrä olisi tietyn suuruinen. Esisopimuksen III luvun A osan 3 kohdassa ”Ennakkomaksun maksaminen” kylläkin mainitaan ”ennakkomaksut ja niiden maksaminen”, mutta kyseessä on tulevan aloitusmaksun ennakkomaksu, joka kattaa myös sopimussakon määrän. Nejvyšší soud katsoo, ettei kumpikaan osapuoli suoraan hyödy taloudellisesti tästä maksusta, sillä maksun tarkoituksena on ensisijaisesti varmistaa velvoitteen

suorittaminen tulevaisuudessa eikä se toimi vastikkeena eikä taloudellisena etuna vastikkeellisessa merkityksessä. Käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisen sopimuksen olosuhteissa vaikuttaa siis siltä, että kyseinen ennakkomaksu ei muodosta taloudellista arvoa, jota voitaisiin pitää vastikkeena kuvatussa merkityksessä, ja että ennakkomaksun maksuvelvollisuus on ensisijaisesti keino varmistaa sopimusvelvoitteen täytäntöönpano tulevaisuudessa (ks. tuomio 14.7.2016, Granarolo SpA v. Ambrosi Emmi France SA, C-196/15, EU:C:2016:559).

- 21 Edellä esitetyn perusteella Neuvoston Neuvosto katsoo, että Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa ei voida soveltaa esisopimukseen. Sen sijaan on tarpeen soveltaa Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa säädettyä jäännösluokkaa. Kyseisen säännöksen soveltamisella on tällöin merkittävä vaikutus täyttämipaikan arviointiin, kun a alakohdan mukaan suoritukselle ominaista suorituksen periaatetta ei sovelleta ja jokaisella velvoitteella on näin ollen oma täyttämipaikkansa. Viitaten 23.4.2009 annettun yhteisöjen tuomioistuimen tuomion Falco Privatstiftung ja Thomas Rabitsch v. Gisele Weller-Lindhorst (C-533/07, EU:C:2009:257) 54 ja 55 kohtaan voidaan todeta, että jo Brysselin yleissopimuksen yhteydessä yhteisön lainsäätävä on halunnut ainoastaan tavaran kauppaa ja palveluja koskevien sopimusten osalta jättää viittaamatta riidanalaiseen velvoitteeseen (kuten säännöksen sanamuodon perusteella voidaan päätellä) ja ottaa huomioon näille sopimuksille luonteenomainen velvoite. Samalla se on halunnut määritellä itsenäisesti toimivaltaista tuomioistuinta koskevaksi liityntäkriteeriksi sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan, jossa velvoite täytetään. Kuten 6.10.1976 annettussa yhteisöjen tuomioistuimen tuomiossa A. De Bloos, SPRL proti Société en commandite par actions Bouyer (14/76, EU:C:1976:134) todetaan Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdasta, käsitteellä ”velvoite” tarkoitetaan kanteen perustana olevaa sopimusvelvoitetta ja se vastaa sopimuksesta johtuvaa oikeutta, johon hän perustaa kanteensa. Jos kantaja esimerkiksi vaatii vahingonkorvausta, ratkaiseva on se sopimusvelvoite, jonka täyttämättä jättäminen on johtanut vahinkoon. Jos vastaaja väittää, että kantaja on rikkonut velvollisuuttaan, mutta kanteella vaaditaan maksua, ”kanteen perusteena oleva velvoite” on maksuvelvollisuus eikä velvoite, jonka täyttämisen vastaaja kiistää. Velvoitteen täyttämipaikka ei siten enää ole velvoitteen itsenäinen käsite (ks. tuomio 6.10.1976, Industrie Tessili Italiana Como v. Dunlop AG, 12/76, EU:C:1976:133 ja tuomio 28.9.1999, GIE Groupe Concorde ym. v. Suhadiwarno Panjan -nimisen aluksen päällikkö ym., C-440/97, EU:C:1999:456).
- 22 Neuvoston Neuvoston mukaan toisenlainen tulkinta ja siten päätelmä, jonka mukaan esisopimus on palvelujen suorittamista koskeva sopimus, on mahdollinen vain, jos tämä päätelmä voidaan tehdä sen sopimuksen luonteesta, jonka tekemistä suunnitellaan. Itse master franchise -sopimus täyttäisi edellä mainitut palvelujen suorittamista koskevat vaatimukset sekä aktiivisen toiminnan harjoittamisen että vastikkeellisuuden osalta, jolloin palvelujen suorituspaikka riippuisi tulevasta sopimuksesta. Tällainen mahdollisuus ei kuitenkaan käy ilmi unionin tuomioistuimen tähänastisesta oikeuskäytännöstä.

- 23 Unionin tuomioistuin ei nimittäin ole vielä nimenomaisesti käsitellyt kysymystä siitä, onko pactum de contrahendo -sopimusta pidettävä palvelusopimuksena, kun siinä määrätään palvelusopimuksen tekemisestä, eikä edes sitä, onko se tarpeen nimetä sellaiseksi, kun otetaan huomioon oikeussuhteen toivottu tulos kokonaisuudessaan. Esisopimus on itsessään sitova väline, ja sen syntyminen, päätyminen ja velvoitteet ovat suurelta osin riippumattomia oletetusta tulevasta sopimuksesta. Vaikka osapuolten välisessä sopimuksessa määrätään yleensä tietyistä tulevan sopimuksen ehdoista, se sisältää oman ensisijaisen velvoitteensa tai erillisen seuraamusmekanisminsa ja omat mahdollisuutensa sopimuksen päättymiseen. Esisopimuksen päättymismahdollisuudet (täyttämällä sopimus, osapuolten sopimuksella, purkamalla sopimus, jos sopimuksesta johtuvia velvoitteita laiminlyödään) merkitsevät myös sitä, että tulevan sopimuksen tekeminen ei ole esisopimuksen välttämätön seuraus. Tällainen Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan tulkinta, jonka mukaan esisopimuksen luonne voitaisiin ottaa huomioon, kun aiottua tulevaa sopimusta pidetään palvelujen suorittamista koskevana sopimuksena, ei siis ole selvä.
- 24 Koska unionin tuomioistuin ei ole antanut tältä osin merkityksellistä oikeuskäytäntöä, Nejvyšší soudilla on unionin oikeuden tulkinnan oikeellisuudesta perusteltu epäily. Näin ollen tilanteessa, jossa ennen Bryssel I a -asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan a alakohdan soveltamista käsiteltävässä asiassa on jätettävä soveltamatta kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa, Nejvyšší soudin on lykättävä asian käsittelyä ja pyydettävä unionin tuomioistuinta vastaamaan esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen.
- 25 Edellä esitetyn perusteella on myös selvää, että eri säännösten soveltamisella on olennainen vaikutus käsiteltävään asiaan, koska se voi johtaa erilaiseen päätelmään tšekkiläisten tuomioistuinten toimivallasta. Samalla erityisen toimivallan perustaminen on tietty poikkeus yleissäännöstä, mikä osittain oikeuttaa unionin tuomioistuimen mahdollisesti suppeamman tulkinnan, jotta voidaan varmistaa ennakoitavuus, oikeusvarmuus ja läheinen yhteys oikeuspaikan ja riita-asian välillä. Koska esisopimusta (pactum de contrahendo) käytetään laajasti kansainvälisessä kaupassa, Euroopan unionin oikeuden yhdenmukainen soveltaminen on erityisen tärkeää, ja ilman unionin tuomioistuimen tulkintaa ei voida täysin taata kyseisen säännöksen yhdenmukaista tulkintaa kaikissa jäsenvaltioissa.
- 26 Edellä esitetyn perusteella tuomiossa CILFIT ym. esiin tuodut arviointiperusteet eivät täytyneet käsiteltävässä asiassa (ks. tuomio 6.10.1982, Srl CILFIT ja Lanificio di Gavardo SpA v. Ministero della sanità, 283/81, EU:C:1982:335). Kun otetaan huomioon esisopimuksen erityisluonne sopimuksen tekemistä edeltävänä instituutiona, sen ero unionin tuomioistuimen päätöksentekotoiminnassa tavanomaisesti käsiteltäviin sopimuksiin ja kyseisen välineen merkitys jäsenvaltioiden välisessä kansainvälisessä kaupassa, Nejvyšší soud katsoo näin ollen tuomioistuimena, jonka päätökseen ei voida hakea muutosta SEUT 267 artiklassa tarkoitetulla tavalla, tarpeelliseksi saattaa tämä kysymys unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi.

[–]

TYÖASIAKIRJA